

Konrad Koziół

Polityczna i ustrojowa rola prokuratury w okresie po II wojnie światowej w ustawie z 20 lipca 1950 roku o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej

Political and structural role of procuracy after II World War in the Act of the Procuracy of the Polish Republic of 20 July 1950

WSTĘP

Prokuratura jest organem, którego głównym zadaniem jest czuwanie nad przestrzeganiem przepisów prawa, ochrona prawna obywateli, pociąganie do odpowiedzialności sądowej tych, którzy łamią prawo, popieranie oskarżenia przed sądami oraz podejmowanie niezbędnych czynności w celu zapobiegania przestępczości. Z historycznego punktu widzenia prokuratura nigdy nie pozostawała całkowicie apolityczna. Na przestrzeni dziesięcioleci w różnym stopniu uzależnienie prokuratury od osób sprawujących władzę było zróżnicowane. W czasach PRL-u prokuratura pełniła wręcz rolę broni o charakterze politycznym. Dopiero zmiany ustroju oraz reformy demokratyczne wprowadziły istotne zmiany w jej funkcjonowaniu. Droga rozwoju prokuratury była długa i burzliwa. Trwa ona nadal, gdyż w dobie zmieniającego się świata jej reformy muszą nadążyć

za zmieniającą się rzeczywistością, aby w pełni skutecznie mogła ona realizować swoje ustawowe założenia.

Struktura organizacyjna prokuratury w okresie powojennym musiała sprostać zadaniom wyznaczonym przez władzę w Manifestie Lipcowym z dnia 22 lipca 1944 r. Określał on program działania obozu komunistycznego. Manifest nawiązywał do konstytucji marcowej, której pewne założenia miały obowiązywać do czasu uchwalenia nowej konstytucji przez Sejm Ustawodawczy. Zapowiadał przeprowadzenie reform społecznych. Mówił o przywróceniu swobód demokratycznych oraz o równości wszystkich wobec prawa. Przewidywał przejmowanie władzy przez Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego na terenach wyzwolonych przez Armię Radziecką, którą w jego imieniu miały sprawować powołane rady narodowe i upoważnieni przez nich przedstawiciele¹.

¹ J. Bardach, B. Leśnodorski, M. Pietrzak, *Historia ustroju i prawa polskiego*, Warszawa 1998, s. 624.

ROLA PROKURATURY PRZED 1950 R.

W Manifeście PKWN zapowiadano szybkie ściganie sprawców zbrodni hitlerowskich i zdrajców narodu, zwalczanie aktów sabotażu i szerzącej się spekulacji. Wymagało to podjęcia natychmiastowych i zdecydowanych kroków, a za realizację tych zadań odpowiedzialna miała być prokuratura. W związku z tym w dniu 31 sierpnia 1944 r. uchwalony został dekret o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego².

Orzekać w tych sprawach miały specjalne sądy karne dla każdego okręgu apelacyjnego. Prokuratorzy i wiceprokuratorzy specjalnych sądów karnych zostali zrównani w prawach i obowiązkach z prokuratorami i wiceprokuratorami sądów apelacyjnych. Prokurator mógł prowadzić dochodzenie sam lub za pośrednictwem organów bezpieczeństwa publicznego, sędziów śledczych i sądów grodzkich. Mógł on żądać w celu zabezpieczenia zajęcia mienia podejrzanego, jego małżonka i dzieci³.

Dekretem z 16 listopada 1945 r. o postępowaniu doraźnym⁴ przyznano prokuratorowi prawo stosowania tymczasowego aresztowania. W styczniu 1946 r. utworzono Najwyższy Trybunał Narodowy oraz prokuraturę Najwyższego Trybunału Narodowego przy Sądzie Najwyższym, którego celem było rozpoznawanie spraw przeciwko osobom podejrzanym o dokonanie zbrodni na obszarze państwa polskiego⁵. W skład prokuratury Naj-

wyższego Trybunału Narodowego wchodził Pierwszy Prokurator i prokuratorzy Najwyższego Trybunału Narodowego, powoływani przez Prezydium Krajowej Rady Narodowej na wniosek Ministra Sprawiedliwości. Zrównani oni byli w prawach z Pierwszym Prokuratorem i prokuratorami Sądu Najwyższego. W październiku 1946 r. sądy specjalne zostały zlikwidowane. Sprawy przez nie rozpatrywane zostały przekazane sądom okręgowym, o ile nie podlegały właściwości Najwyższemu Trybunałowi Narodowemu. Na podstawie art. 6 dekretu z 22 stycznia 1946 r. o Najwyższym Trybunale Narodowym postępowanie przed nim odbywało się według przepisów postępowania karnego, o ile pozostałe przepisy nie stanowiły inaczej, za wyjątkiem sytuacji, gdy prokurator Najwyższego Trybunału Narodowego mógł prowadzić śledztwo osobiście lub zlecić je prokuratorowi apelacyjnemu oraz mógł zarządzić tymczasowe aresztowanie i zająć mienie podejrzanego, jego małżonka i dzieci w całości lub w części⁶.

Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego Dekretem z dnia 30 października 1944 o ochronie Państwa postanowił, że w sprawach o przestępstwa przeciwko podstawom demokratycznego ustroju i bezpieczeństwa publicznego oraz zbrodni stanu wymienione w kodeksie karnym Wojska Polskiego właściwe są jedynie sądy wojskowe. Dochodzenie prowadził prokurator wojskowy lub organy bezpieczeństwa publicznego w początkowym stadium postępowania⁷. Jednakże już dnia

² Dz.U. z 1944 r. Nr 4, poz. 16.

³ H. Zięba-Załuśka, *Instytucja prokuratury w Polsce*, Warszawa 2003, s. 16-17.

⁴ Dz.U. z 1945 r. Nr 53, poz. 301.

⁵ Dz.U. z 1946 r. Nr 59, poz. 327.

⁶ Dz.U. z 1946 r. Nr 5, poz. 45.

⁷ Dz.U. z 1944 r. Nr 10, poz. 50.

16 listopada 1945 r. został wydany dekret o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych, który uchylił dekret o ochronie Państwa z 30 października 1944 r. Jego celem było zwalczanie najgroźniejszych przestępstw, zagrażających bezpośrednio interesom politycznym i gospodarczym państwa⁸.

Dekret ten razem z jego drugą wersją z 13 czerwca 1946 r.⁹ były znane, jako mały kodeks karny. Wzmocniły one pozycję prokuratora w postępowaniu przygotowawczym, które prowadzone było przez organy bezpieczeństwa publicznego pod nadzorem prokuratora. Mogły one przybrać formę dochodzenia lub śledztwa. Prokurator mógł prowadzić śledztwo sam albo też mógł zlecić prowadzenie śledztwa organom bezpieczeństwa. Korzystał on z praw przysługujących sędziom śledczym, z tym wyjątkiem, że w zakresie środków zapobiegawczych tylko on podejmował decyzję odnośnie kaucji lub ściągnięcia sumy poręczenia. Był to model postępowania przygotowawczego ściśle związany z interesami politycznymi i społecznymi, choć w głównej mierze został stworzony z myślą o elitach sprawujących władzę, które za wszelką cenę chciały zabezpieczyć byt ówczesnego ustroju.

PROKURATURA W USTAWIE Z DNIA 20 LIPCA 1950 R. O PROKURATURZE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Ustawa z dnia 20 lipca 1950 r. o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej stworzyła nowe podstawy działalności i funkcjonowania prokuratury¹⁰. Na jej mocy rozdzielono urząd

Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego. Prokuratura w całości została podporządkowana Radzie Państwa, która powoływała i odwoływała Prokuratora Generalnego, a jej przewodniczący powoływał i odwoływał zastępców Prokuratora Generalnego. Również Przewodniczący Rady Państwa na wniosek Prokuratora Generalnego mianował i odwoływał prokuratorów Prokuratury Generalnej i prokuratorów wojewódzkich. Pozostałych prokuratorów mianował i odwoływał już samodzielnie Prokurator Generalny. W wyniku organizacyjnego rozdzielenia prokuratury i sądów prokuratura zaczęła funkcjonować, jako odrębny pion organów władzy państwowej. Wyróżnić można było prokuratury powiatowe, wojewódzkie i organ Prokuratora Generalnego. Pozostawały one adekwatnym związku z podziałem administracyjnym. W wyniku przekształceń organizacyjnych zmianie uległy również kompetencje prokuratury. Z organu, który powołany został do ścigania przestępstw powstał organ kontroli legalności działań wszelkich organów i obywateli. W tym też celu prokuratura miała sprawować nadzór w zakresie zgodności z przepisami prawa aktów dotyczących stanowienia i stosowania prawa, czuwać nad stosowaniem przepisów prawa przez sądy w zakresie określonym w przepisach postępowania sądowego. Prokuratorowi przyznano zdolności do udziału w postępowaniu cywilnym. Kompetencje prokuratora, jako naczelnego gwaranta praworządności stopniowo się rozszerzały¹¹.

W odniesieniu do prokuratury w zakresie postępowania przygotowawczego w miejsce dwóch form postępowania wprowadzono wy-

⁸ Dz.U. z 1945 r. Nr 53, poz. 300.

⁹ Dz.U. z 1946 r. Nr 30, poz. 192.

¹⁰ Dz. U. z 1950 r. Nr 38, poz. 346.

¹¹ J. Zaleśny, *Prokuratura*, [w:] *System organów ochrony prawnej w Polsce*, red. M. Kruk, Warszawa 2008, s. 218.

łącznie śledztwo w całości przysługujące prokuratorowi, który miał sprawować nadzór nad całym postępowaniem przygotowawczym. Zniesiona została instytucja sędziów śledczych, a śledztwo prowadzić mógł prokurator osobiście lub za pośrednictwem Milicji Obywatelskiej. Organom bezpieczeństwa publicznego również przysługiwała kompetencja prowadzenia śledztwa, ale tylko w przypadku, gdy nie zostało ono wszczęte przez prokuratora.

Ustawa z dnia 20 lipca 1950 r. o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej była sformułowana w sposób lakoniczny i miała ramowy charakter, dlatego też nie uregulowała wielu kwestii, które powinny być w niej uwzględnione. Nie zawierała zatem jakichkolwiek wymogów wobec kandydatów na stanowisko prokuratora, co szeroko otwierało drogę do stosowania zasady uznaniowości w obsadzaniu stanowisk, w tym powoływania prokuratorów według własnego uznania i szeroko rozumianego interesu. Trzeba także podkreślić fakt, iż kandydaci często nie posiadali odpowiedniego wykształcenia¹². W roku 1950 na ogólną liczbę 1332 prokuratorów niemal połowa, tj. 654 osoby nie miało wykształcenia wyższego. W tej grupie 441 kandydatów było absolwentami prawniczych szkół średnich, a 213 osób nie posiadało żadnych kwalifikacji. W ówczesnej sytuacji politycznej nie stanowiło to bynajmniej przeszkody, z tego względu iż decydującą rolę odgrywała postawa akceptacji nowego ustroju i dyspozycyjność wobec rządzącej PPR, a następnie PZPR. W 1956 r. 200 oficerów śledczych pracujących w strukturach Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego

zostało przeniesionych do pracy w prokuraturze. Jednocześnie kreowano wizerunek prokuratury, jako organu dyktatury proletariatu do walki z wrogiem klasowym, którego celem jest utrudnianie budowy socjalizmu w Polsce. Prokurator, który *de facto* powinien być członkiem rządzącej niepodzielnie partii komunistycznej był zobowiązany ściśle z nią współpracować, zaś instytucja prokuratury miała pełnić rolę pomocnika partii w dążeniu do zwycięstwa socjalizmu¹³.

Zmiany, które weszły w życie razem z ustawą z 1950 r. o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej znalazły swoje odzwierciedlenie w Konstytucji PRL z 22 lipca 1952 roku,¹⁴ w której zostały umieszczone bez większych modyfikacji. Jednakże w rzeczywistości okazało się, że przepisy ustawy sformułowano zbyt ogólnikowo, a ona sama jest pełna luk. Uchwalona Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zakładała w dziedzinie organizacji władzy państwowej rozwiązania ustroju komunistycznego. Wzorowana była na modelu radzieckim, a w wielu miejscach wręcz naśladowała konstytucję ZSRR z 1936 r. Bezpośredni nadzór nad pracami przy tworzeniu konstytucji sprawował sam Józef Stalin, który osobiście nanosił na tekst swoje poprawki, te zaś następnie zostały uwzględnione w ostatecznym kształcie dokumentu¹⁵.

Naczelnymi organami władzy państwowej zgodnie z konstytucją z 1952 były Sejm i Rada Państwa. Prymat miał wieść Sejm, jako najwyższy organ władzy państwowej, któremu podlegać miała Rada Państwa. Ta formalna nadrzędność Sejmu wynikała z zasady jednolitości wła-

¹² A. Lityński, *Historia prawa Polski Ludowej*, Warszawa 2008, s. 77.

¹³ Tamże, s. 75.

¹⁴ Dz.U. z 1952 r. Nr 33, poz. 232.

¹⁵ A. Dudek, *PRL bez makijażu*, Kraków 2008, s. 33-34.

dzy państwowej, gdyż ustrój komunistyczny odrzucił zasadę podziału władz. W rzeczywistości to Rada Państwa znajdowała się na pierwszym miejscu w hierarchii władzy państwowej. Rada Państwa wyłaniana była przez Sejm z grona posłów. W jej skład wchodził przewodniczący, 4 zastępców przewodniczącego, sekretarz oraz 9 członków, jednakże później tę liczbę rozszerzono do 11. Spełniała ona funkcje kolegialnej głowy państwa, która posiadała szereg uprawnień o charakterze wewnętrznym, jak i zewnętrznym. To Rada Państwa zarządzała wybory do Sejmu, zwoływała jego sesje, posiadała inicjatywę ustawodawczą, wydawała dekrety z mocą ustawy, ustalała wykładnię ustaw oraz miała prawo dokonywania zmian w składzie rządu w czasie pomiędzy sesjami Sejmu¹⁶.

Ustawa z dnia 20 lipca 1950 r. o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej obowiązywała prawie 17 lat. Wprowadziła nowe podstawy działania prokuratury. Na jej mocy utworzono urząd Prokuratora Generalnego, zgodnie z artykułem 1 ustawy, który brzmiał: „W celu ugruntowania praworządności ludowej, ochrony mienia społecznego i ścigania przestępstw tworzy się urząd Generalnego Prokuratora Rzeczypospolitej”. Nie można oprzeć się wrażeniu, że prokuratura stała się narzędziem politycznym w rękach piastujących władzę. Przejawia to się również w tym, że Prokurator Generalny zobligowany został do działania zgodnie z wytycznymi Rady Państwa oraz musiał zdawać jej relację z działalności prokuratury¹⁷.

W artykule 7 ustawy z 20 lipca 1950 r. o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej wymienione zostały organy Generalnego Proku-

ratora Rzeczypospolitej. Byli to:

- 1) zastępcy Generalnego Prokuratora Rzeczypospolitej, prokuratorzy i wiceprokuratorzy Generalnej Prokuratury oraz referendarze śledczy
- 2) w województwach -prokuratorzy wojewódzcy oraz podlegli im wiceprokuratorzy i podprokuratorzy prokuratur wojewódzkich oraz w mieście stołecznym Warszawa i w mieście Łodzi referendarze śledczy oraz asesorowie prokuratury
- 3) w powiatach -prokuratorzy powiatowi i podlegli im podprokuratorzy prokuratur powiatowych i referendarze śledczy oraz asesorowie prokuratury.

W artykule 3 ustawy określono podstawowe zadania prokuratury, do których należała ochrona praworządności. W szczególności prokuratura zajmowała się sprawowaniem nadzoru ogólnego, udziałem w postępowaniu cywilnym PRL i ściganiem przestępstw. Zakres nadzoru obejmował bardzo szeroki obszar. Zaliczały się do niego wszystkie organy, władze, urzędy, instytucje społeczne i obywatele. Jednakże ustawa nie uwzględniała organów naczelnych i centralnych. Na tej podstawie stwierdzić można, że ówczesne władze pozostawały poza jurysdykcją jakichkolwiek przepisów prawa.

Prokurator na mocy ustawy został pozbawiony uprawnień administracyjnych. Nie mógł on zmieniać czy odwoływać według własnego uznania bezprawnych zarządzeń. Miał jedynie prawo zaskarżyć te akty lub czynności do organu zwierzchniego nad organem, który je wydał. Działanie to miało na celu jedynie sygnalizację sytuacji, kiedy dochodziło do braku

¹⁶ M. Bankowicz, *Transformacje konstytucyjnych systemów władzy państwowej w Europie Środkowej*, Kraków 2010, s. 135-136.

¹⁷ A. Hlavathy, *Status konstytucyjny i wewnętrzna struktura prokuratury w państwach Europy Środkowo-Wschodniej*, „Prokuratura i Prawo” 1995, nr 3, s. 8.

poszanowania prawa. Była to jedyna forma sprawowania przez prokuratora nadzoru ogólnego nad aktami lub czynnościami sprzecznymi z prawem, który mógł jeszcze zareagować na naruszenie prawa w inny sposób, mianowicie przy użyciu środka jakim było wystąpienie. Prokurator kierował takie wystąpienie do organu nadrzędnego nad organem, którego ono dotyczyło, w przypadku gdy naruszenie przepisów prawa tego samego rodzaju powtarzało się lub jeżeli istniały okoliczności sprzyjające tym naruszeniom. Przyznanie takiej kompetencji było konsekwencją ustalenia modelu prokuratury, która miała gwarantować ochronę interesu społecznego¹⁸.

Na mocy ustawy z 20 lipca 1950 r. o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzono także na każdym szczeblu prokuratury instytucję referendarzy śledczych. Celem takiego działania było stworzenie w prokuraturze pewnego rodzaju własnego aparatu śledczego. Referendarzom śledczym powierzono prowadzenie postępowania przygotowawczego w sprawach o najcięższe przestępstwa, co w efekcie powodowało, że pozostawały one w gestii prokuratury, która nie była podporządkowana władzy administracyjnej. Zresztą ściganie przestępstw było podstawowym kierunkiem działalności prokuratury. Ponadto istniała możliwość udziału prokuratora w postępowaniu cywilnym, która oparta została na prawie radzieckim i doświadczeniu radzieckich prokuratorów. Warunkiem udziału w postępowaniu był interes państwa. Prokurator musiał liczyć się wytycznymi polityki państwa oraz kierować się poleceniami i wskazaniem

Prokuratury Generalnej. Prokurator w postępowaniu cywilnym mógł wytoczyć powództwo, wystąpić z wnioskiem o wszczęcie postępowania niespornego lub przyłączyć się do toczącego już postępowania. Oprócz tego przysługiwał mu środek odwoławczy żądania wznowienia postępowania- zgodnie z terminami ustalonymi dla stron- od wszystkich zaskarżalnych orzeczeń, w postępowaniach zakończonych orzeczeniem prawomocnym. Prokuratorowi przyznano zatem niezwykle szerokie kompetencje do występowania w postępowaniu cywilnym¹⁹.

NOWELIZACJA USTAWY Z 20 LIPCA 1950 ROKU O PROKURATURZE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 1967 roku została uchwalona przez Sejm ustawa o Prokuraturze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej²⁰. Ustawa ta ujęła w kompleksowym zakresie wszystkie środki, które pozostawały do dyspozycji prokuratury w walce z przestępczością. Prokuratura uzyskiwała również zadania o charakterze badawczym i profilaktycznym. Nowa ustawa miała wzmocnić rangę zawodu jakim był prokurator. Podstawowe zadania prokuratury, które wynikały z kompetencji przysługującym Prokuratorowi Generalnemu określała Konstytucja PRL w art. 64²¹. Przepis ten stanowił, że „Prokurator Generalny strzeże praworządności ludowej, czuwa nad ochroną własności społecznej, zabezpiecza poszanowanie praw obywateli, w szczególności czuwa nad ściganiem przestępstw godzących w ustrój, bezpieczeństwo i nieza-

¹⁸ H. Zięba-Załucka, *Instytucja prokuratury...*, s. 32-33.

¹⁹ Tamże, s. 33-34.

²⁰ Dz.U. z 1967 r. Nr 13, poz. 55.

²¹ Dz.U. z 1952 r. Nr 33, poz. 232.

wistość Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”. Prokuratura otrzymała nowe funkcje. Została powierzona jej rola generalnego strażnika praworządności w państwie, w szczególności poprzez upoważnienie prokuratury do sprawowania kontroli przestrzegania przepisów prawa przez organy administracji państwowej, ale również przez instytucje społeczne i jednostki gospodarki uspołecznionej²².

PODSUMOWANIE

Ponad 70% prokuratorów w latach sześćdziesiątych było członkami PZPR, a część z nich ponadto należała do ZSL albo SD, przy czym ten odsetek systematycznie rósł. Wielu młodych i zdolnych osób nie decydowało się, aby wykonywać zawód prokuratora z powodu jego upolitycznienia. W 1961 r. nadal 424 prokuratorów (ok. 15% całości) nie posiadało wyższego wykształcenia. W czasie i po wprowadzeniu stanu wojennego prokuratorzy byli sprawnym narzędziem w rękach władzy. Rosnąca w tym czasie niechęć w stosunku do prokuratorów i prokuratury spowodowała, że wielu młodszych prokuratorów o wysokiej wrażliwości i poziomie etycznym rezygnowało z pracy. W latach 1976-1980 ze służby zwolniło się 185 prokuratorów. W roku 1981 zrezygnowało kolejnych 221, w roku 1982 zwolniło się 212, a rok później 225. W latach 1972 do 1982 zrezygnowało ze służby 30% prokuratorów. Ich wiek nie przekraczał 40 lat, a staż zawodu wynosił ok. 5-10 lat. Po roku 1981 prokuratura była silnie powiązana politycznie z władzą ściśle współpracując z SB i MO. W 1991 roku sejmowa

Komisja Nadzwyczajna do Zbadania Działalności MSW stwierdziła, iż współpraca ta dotyczyła także kwestii zapewnienia bezkarności funkcjonariuszom MSW, którzy popełniali przestępstwa, w tym również przestępstwa zabójstwa. Jak uzasadniła Komisja „szczególne silne podporządkowanie MSW dotyczyło organów prokuratury”²³.

Prokuratura w okresie po II wojnie światowej była szczególnie nasycona zmianami organizacyjnymi i funkcjonalnymi z powodu ówczesnego ustroju, jakim był PRL, gdzie upolityczniona prokuratura była użytecznym narzędziem wykorzystywanym do walki z wszelkimi formami i przejawami niezadowolenia obywateli z władzy państwowej. Z drugiej strony okres transformacji ustrojowej i dynamiczne zmiany, stanowiły wyzwanie dla prokuratury, która musiała nadążyć organizacyjnie za przemianami o charakterze demokratycznym.

STRESZCZENIE

Na przestrzeni dziesięcioleci w różnym stopniu uzależnienie prokuratury od osób sprawujących władzę było zróżnicowane. W czasach PRL-u prokuratura pełniła wręcz rolę broni o charakterze politycznym. Ustawa z dnia 20 lipca 1950 r. o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej obowiązywała prawie 17 lat. Prokuratura w okresie po II wojnie światowej była szczególnie nasycona zmianami organizacyjnymi i funkcjonalnymi z powodu ówczesnego ustroju, jakim był PRL, gdzie upolityczniona prokuratura była użytecznym narzędziem wykorzystywanym do walki

²² W okresie PRL było to określenie przedsiębiorstwa, gdzie podstawową formą własności była własność państwowa lub własność spółdzielcza. Obecnie pojęcie to już nie istnieje od początku transformacji gospodarczej w 1989 r.

²³ A. Lityński, *Historia prawa Polski Ludowej*, Warszawa 2008, s. 80.

z wszelkimi formami i przejawami niezadowolania obywateli z władzy państwowej.

SŁOWA KLUCZOWE

prokurator, prokuratura, Prokurator Generalny, PRL, ustrój

SUMMARY

Over the years procuracy was at the different level addicted from authorities. At the times Polish People's Republic procuracy served as a politi-

cal weapon. The Act of the Procuracy of the Polish Republic of 20 July 1950 applied 17 years. After II World War procuracy have changed in organization and structure because the polity, which was Polish People's Republic, where political procuracy was useful tool, which have used to fight with all forms of citizen's dissatisfaction from authorities.

KEYWORDS

prosecutor, procuracy, the Attorney General, Polish People's Republic, political system

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- Bankowicz M., *Transformacje konstytucyjnych systemów władzy państwowej w Europie Środkowej*, Kraków 2010.
- Bardach J., Leśnodorski B., Pietrzak M., *Historia ustroju i prawa polskiego*, Warszawa 1998.
- Dudek A., *PRL bez makijażu*, Kraków 2008.
- Hlavathy A., *Status konstytucyjny i wewnętrzna struktura prokuratury w państwach Europy Środkowo-Wschodniej*, „Prokuratura i Prawo” 1995, nr 3.
- Lityński A., *Historia prawa Polski Ludowej*, Warszawa 2008.
- Zaleśny J., *Prokuratura*, [w:] *System organów ochrony prawnej w Polsce*, red. M. Kruk, Warszawa 2008.
- Zięba-Załucka H., *Instytucja prokuratury w Polsce*, Warszawa 2003.

Akty normatywne

- Decret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego, Dz.U. z 1944 r. Nr 4, poz. 16.
- Decret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 30 października 1944 r. o ochronie Państwa, Dz.U. z 1944 r. Nr 10, poz. 50.
- Decret z dnia 16 listopada 1945 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa, Dz.U. z 1945 r. Nr 53, poz. 300.
- Decret z dnia 16 listopada 1945 r. o postępowaniu doraźnym, Dz.U. z 1945 r. Nr 53, poz. 301.
- Decret z dnia 22 stycznia 1946 r. o Najwyższym Trybunale Narodowym, Dz.U. z 1946 r. Nr 5, poz. 45.
- Decret z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa, Dz.U. z 1946 r. Nr 30, poz. 192.
- Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 1946 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu z dnia 22 stycznia 1946 r. o Najwyższym Trybunale Narodowym, Dz.U. z 1946 r. nr 59, poz. 327.
- Ustawa z dnia 20 lipca 1950 r. o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. z 1950 r. Nr 38, poz. 346
- Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 22 lipca 1952 r., Dz.U. z 1952 r. Nr 33, poz. 232.
- Ustawa z dnia 14 kwietnia 1967 r. o Prokuraturze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Dz.U. z 1967 r. Nr 13, poz. 55.

NOTA O AUTORZE

Konrad Kozioł – mgr, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, prawo konstytucyjne, konradkoziol@hotmail.com